

4.3. A SZEGÉNYSÉG HELYZETE MAGYARORSZÁGON*

GÁBOS ANDRÁS & TÁTRAI ANNAMÁRIA

Írásunkban, az EU–SILC adatállományára támaszkodva, azt vizsgáljuk, hogy milyen jellegzetességei voltak a hazai szegénység javuló trendjeinek a pénzügyi és gazdasági válságot követő fellendülés időszakában, az elmúlt két évtized folyamatainak kontextusában. Elemzésünk az eltérő szegénységfogalmak szerint meghatározott mérőszámok trendjeinek vizsgálatán alapul. Emellett időbeli összehasonításban, illetve meghatározott társadalmi-demográfiai jellemzők szerint csoportspecifikus bontásokban vizsgáljuk a kérdést. A magyarországi szegénység kiterjedtsége a 2010-es évek elején volt a legnagyobb, de ezt követően, 2020-ig javuló tendenciát figyelhettünk meg. Az Európai Unió átlagától némileg eltérően, de a régió országaihoz hasonlóan, a szegénységi trendek javulása minden mutató esetében megfigyelhető a fellendülés időszakában Magyarországon. A relatív jövedelmi szegénységi ráta eltérő küszöbök szerinti vizsgálata azonban azt mutatja, hogy a jövedelmek ebben az időszakban egyre inkább feltorlódtak a mediánjövedelem 60 és 70 százaléka közötti sávban, miközben növekedett a mélyszegénységben élők (tehát az ekvivalens mediánjövedelem 40 százalékánál kevesebb jövedelemmel rendelkezők) aránya. A hosszú távú trendek és azok mozgatórugóinak megértése segítheti a szakpolitikai döntéshozatalt, különösen a jelenlegihez hasonló, gazdasági nehézségekkel és az életszínvonal csökkenésével jellemezhető időszakokban.

Bevezető

Az elmúlt két évtized során a magyarországi szegénység – eltérő szegénységfogalmak alapján meghatározott mutatók alapján – 2012/2013-ban, a pénzügyi és gazdasági válság idején volt a legkiterjedtebb, de 2020-ig – a koronavírus-járvány, az inflációs környezet romlása és Oroszország Ukrajna elleni háborúja időszakáig – javuló tendencia jellemezte (KSH, 2021).

Írásunkban azt vizsgáljuk, hogy milyen jellegzetességei voltak a hazai szegénység javuló trendjeinek a pénzügyi és gazdasági válságot követő fellendülés időszakában, az elmúlt két évtized folyamatainak tükrében. Az alábbiakban, a felhasznált adatok és indiká-

torok bemutatását követően, különböző mérőszámok segítségével részletesebben is elemezzük a szegénység magyarországi trendjeit, majd a relatív jövedelmi szegénység alakulását alternatív szegénységi küszöbök használatával is vizsgáljuk.

Adatok és mérőszámok

Írásunk az Eurostat által harmonizált, a nemzeti statisztikai hivatalok által lebonyolított, az Európai Unió jövedelem és életkörülmények vizsgálatának (*European Union Statistics on Income and Living Conditions, EU–SILC*) magyarországi¹ és nemzetközi adatállományára támaszkodik. A kutatás háztartásmintán alapul, a mintába kerülőkkel háztartási, valamint a 16 év feletti személyekkel személyi kérdőív készül. A hazai hullámok elemszáma jelentősen eltér: 2005–2020 között évenként 6530–11 700 háztartásban 14–29 ezer között mozgott a részt vevő személyek

* A kutatás az NKFIH OTKA K 132883. számú projektje keretében készült. Az alfejezet alapjául szolgáló publikáció: *Gábos–Tátrai* (2022).

¹ A KSH által lebonyolított háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel (HKÉF).

száma. A valószínűségi mintán megvalósított adatfelvétel súlyozott eredményeiből részletes képet kaphatunk – többek között – a háztartások jövedelemeloszlásáról és egyéb fontos társadalmi indikátorokról. Az írásban feltüntetett évszámok – az Eurostat protokolljának megfelelően – az adatfelvétel évét jelölik, a jövedelmi adatok referenciaidőszaka viszont minden esetben az azt megelőző év. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) kiadványai ez utóbbit tüntetik fel.

Az eredmények bemutatásakor a szegénység eltérő megközelítései alapján kialakított mérőszámokat használunk.

A relatív jövedelmi megközelítésen alapul a *szegénységi ráta*, amely az éves ekvivalens, tehát a háztartások méretgazdaságosságát figyelembe vevő, nemzeti mediánjövedelem 60 százalékánál alacsonyabb jövedelemből élő személyek arányát jelenti a teljes népességen belül.² Az uniós és a nemzeti szintű nyomon követési rendszerek az így számított medián 60 százalékában meghatározott szegénységi küszöb alatt élőket tekintik szegénynek, de ugyancsak tartalmazzák a medián 40, 50, és 70 százalékában megállapított küszöbök szerinti rátákat is. Írásunkban mindezeket mi is alkalmazzuk.

A *szegénységi rés* (más néven szegénységirés-arány) arról ad képet, hogy a szegénységben élők jövedelme mennyivel marad el a szegénységi küszöbtől. Technikai értelemben ez az indikátor a szegénységben élők ekvivalens háztartási jövedelmének mediánja és a szegénységi küszöb közötti különbségnek a küszöbhez viszonyított arányát jelenti. A mérőszám tehát azt mutatja meg, hogy egy adott küszöb szerint szegények körében az ekvivalens háztartási jövedelem medián-

jának küszöbtől vett távolsága hány százalékkal marad el a szegénységi küszöbtől.

A nem a jövedelmen alapuló mutatók közül a leggyakrabban használt indikátor az anyagi deprivációs ráta. *Súlyos anyagi deprivációban* élőknek tekintünk valakit akkor, ha a háztartás pénzügyi nehézségeinek percepcióját és tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottságát felölő kilenc tétel közül legalább négy esetében depriváltként azonosítható. A kilenc tétel: 1. váratlan kiadások fedezése, 2. évi egy hét nyaralás az otthonon kívül, 3. tartozások törlesztése, 4. legalább másnaponta hús, halétel vagy ezek vegetáriánus megfelelőjének fogyasztása, 5. az otthon megfelelő fűtése, valamint 6. mosógéppel, 7. színes tévével, 8. telefonnal vagy 9. autóval való rendelkezés.³

A *megélhetési nehézségekkel küzdők* aránya azoknak a személyeknek a számát jelenti a teljes népességre vetítve, akiknek háztartásában – a háztartásgazda megítélése szerint – a rendelkezésre álló jövedelemből csak nehézségek vagy nagy nehézségek árán tudnak megélni. Ez a mutató tehát az objektív pénzügyi helyzet szubjektív megítélésén alapul.

A szegénység trendjei Magyarországon

A szegénység fő trendjei eltérő megközelítések alapján

Magyarországon az éves ekvivalens háztartási jövedelem mediánjának nominális értéke az elmúlt tizenöt évben jelentősen nőtt, bár a növekedés elmaradt a közép- és kelet-európai régió más országaitól (*Gábos és szerzőtársai*, 2022). A mediánjövedelem növekedését, akár nominálisan, akár reálértéken vizsgáljuk, a 2008-as pénzügyi és gazdasági válság megszakította, de 2013 óta újra emelkedő tendencia figyelhető meg. A reáljövedelem 2020-ra elérte a 2013-as érték közel másfélszeresét. A mediánjövedelem növekedésével párhuzamosan a medián 60 százalékában meghatározott szegénységi küszöb is emelkedett.

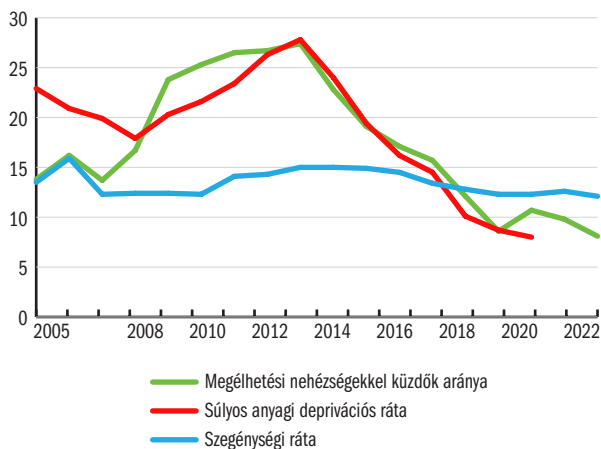
A 4.3.1. ábra három különböző szegénységi mérőszám időbeli alakulását mutatja 2005 és 2022 között. A válság időszakában a reáljövedelem csökkenését a szegénységi mutatók romlása, míg a fellendülés éveit

² Az egyfős háztartások esetében egy egységgel számolunk. Más háztartásoknál a további, legalább 14 éves személyek 0,5 egységet, a 14 évnél fiatalabb gyermekek 0,3 egységet jelentenek. Egy két felnőttből álló háztartás tehát 1,5 fogyasztási egységet jelent, két felnőtt és egy 14 év alatti gyerek összesen 1,8 fogyasztási egységet, két felnőtt és két kisgyermek pedig 2,1 fogyasztási egységet képvisel.

³ Az indikátor elnevezése (súlyos anyagi és társadalmi depriváció) és definíciója, a tételek részleges cseréje és azok számának kilencről tizenháromra növekedése miatt (*Guio és szerzőtársai*, 2017), 2019-től (a magyarországi adatfelvételben 2020-tól) megváltozott.

ben a jövedelmek és így a szegénységi küszöb növekedését a szegénységi mutatók jelentős javulása kísérte. A szegénységi ráta (az ábrán kék vonal jelöli) a 2007–2008-as 12–13 százalékról a pénzügyi és gazdasági válság társadalmi következményeinek mélypontján, 2013–2014-re 15 százalékra emelkedett. Az ezt követő fellendülés időszakában azonban javulás történt: 2018-ban a ráta értéke 12,8 százalék, 2019-ben és 2020-ban 12,3 százalék volt. Ezek a trendek csak részben egyeznek az Európai Unión belül megfigyelt folyamatokkal. Az Eurostat adatai szerint a szegénységi ráta az EU-tagországok átlagában nem csökkent jelentősen a válságot követő fellendülés éveiben, és országoként jelentős varianciát mutatott (4.3.2. ábra).

4.3.1. ábra: A szegénység különböző megközelítésekre alapuló mérőszámainak alakulása Magyarországon, 2005–2022

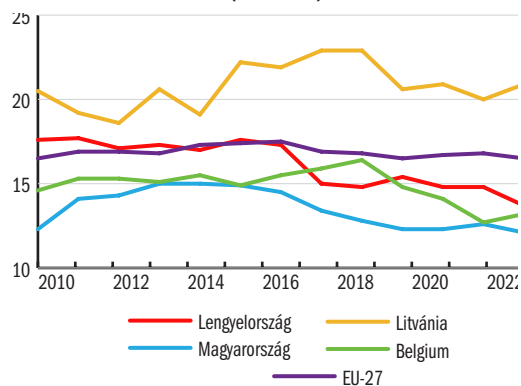
Megjegyzés: A súlyos anyagi deprivációs ráta csak 2020-ig áll rendelkezésre. Az Eurostat 2020 óta egy új indikátorral, az úgynevezett súlyos anyagi és társadalmi deprivációs rátával méri a szegénységnek ezt a dimenzióját.

Forrás: Saját számítások az EU-SILC 2021-2 (2021.11.30.) alapján.

Még ennél is gyorsabb volt az abszolút szegénység fogalmán alapuló mérőszámok alapján megfigyelt javulás: a súlyos anyagi nélkülözési ráta (piros vonal a 4.3.1. ábrán) 2013-ban 28 százalékon tetőzött (a 2008-as 18 százalékhoz képest), majd 2018-ban 10,1, 2019-ben 8,7, 2020-ban pedig 8 százalékra csökkent. A megélhetési gondokkal küzdő háztartásokban élők

aránya (zöld vonal a 4.3.1. ábrán) hasonló trendet mutatott: a 2008-as 14 százalékról 2013-ra 27,4 százalékra nőtt, majd 2018-ra 12,1, 2019-re pedig 8,6 százalékra csökkent. A súlyos anyagi depriváció és a megélhetési nehézségek kiterjedtsége Magyarországon, más közép-kelet-európai országokhoz hasonlóan, az időszak végén alacsonyabb volt, mint a válság előtt.

4.3.2. ábra: A szegénységi ráta az EU-tagországok átlagában és egyes tagországokban, 2010–2022 (százalék)

Forrás: Eurostat.

A magyarországi szegénységnek a válság időszakában megfigyelt növekedésének okai viszonylag jól ismertek. A szakirodalom, többek között, a rendszerváltást követő átmeneti sokkokból eredő és a szociális segélyezési rendszer ösztönözte magas szintű gazdasági inaktivitást, az állam kiadásainak a 2000-es évek elejére jellemző, fenntarthatatlan bővülését, a szociális védelmi rendszer 2006 óta tartó erózióját, valamint a válság okozta recesszió külső sokkját említi (Gábos–Tóth, 2017). A jövedelmi szegénységgel a rendszerváltást követő időszakban mindvégig szoros korreláló egyéni és háztartási jellemzők (például életkor, a háztartásfő iskolázottsága, gazdasági aktivitása, etnikai hovatartozása, a lakóhely nagysága és földrajzi elhelyezkedése) szerepe növekedett (Gábos és szerzőtársai, 2015). Kevesebbet tudunk azonban a szegénység közelmúltbeli csökkenésének gazdasági, társadalmi és politikai mozgatórugóiról. Branyiczki–Gábos (2019) eredményei arra utalnak,

hogy közvetlenül a válság után a szegénységből kilépők között többségben voltak azok az alsóközép- és középrétegekhez tartozók, akik a recesszió időszakában kerültek a szegénységben vagy a társadalmi kirekesztettségben élők közé.

A fellendülés időszakában azonban ezek a korábban tartós minták fellazultak. Mind a leíró statisztikák, mind pedig a többváltozós elemzések azt mutatják, hogy a szegénység magas kockázatának kitett társadalmi-demográfiai csoportok – mint a gyermekes családokban, az alacsony iskolai végzettségű háztartásfővel és az alacsony munkaintenzitás⁴ háztartásokban élők – javították relatív helyzetüket a jövedelemeloszlásban. Ezzel szemben más, korábban alacsony szegénységi kockázatú csoportok, köztük az idősek és a felsőfokú végzettségű háztartásfővel rendelkező háztartások tagjai esetében nőtt a jövedelmi szegénység kockázata. Ez a társadalmi homogenitás növekedésére utal a jövedelemeloszlásban, ami összhangban van más kutatási eredményekkel (például Huszár, 2022). Ezzel szemben a nem jövedelmi mérőszámok esetében a korábbi mintázatok tartósabbnak mutatkoztak.

A 2010 után végrehajtott szakpolitikai lépések jelentős szerepet játszhattak ezekben a változásokban. A szociális segélyeknek mind a reálértéke, mint pedig a megfelelősége csökkent, ami a munkaerőpiachoz nem, vagy csak lazán kapcsolódó háztartások tagjait kiszolgáltatottá tette (Gábos–Tátrai, 2022, Gábos–Tomka, 2022). A dolgozó családok nettó jövedelme azonban jelentősen nőtt a minimálbér emelkedése, a közmunkaprogramok (amelyek a szociális juttatásoknál magasabb, de a minimálbérnél alacsonyabb béreket biztosítanak) kiterjesztése, valamint a család-

di adókedvezmények bővítése nyomán. Utóbbinak jelentős munkaösztönző hatása volt, mind az elsődleges munkaerőpiac, mind a közmunkaprogramok tekintetében (Gábos–Tomka, 2022).

A relatív jövedelmi szegénység fő trendjei eltérő küszöbök mellett

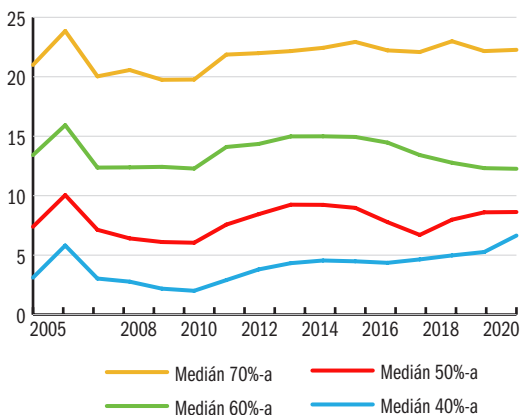
A pénzügyi és gazdasági válságot megelőző időszakban, 2005 és 2010 között, a relatív jövedelmi szegénységi ráták minden általunk vizsgált – tehát a mediánjövedelem 40, 50, 60 és 70 százalékában megállapított – küszöb mellett lassan és folyamatos csökkenést vagy stagnált (4.3.3. ábra). 2010 és 2011 között azonban a szegénységi ráta már mindegyik küszöb alkalmazása mellett emelkedett. Ezt követően viszont az egyes küszöbök szerint eltérő trendeket tapasztalunk. A fő indikátor – azaz a 60 százalékos küszöbérték – szerinti szegénységi ráta 2016 és 2019 között folyamatosan és jelentősen csökkent. Az 50 százalékos küszöbértéknél lassabb csökkenés volt tapasztalható, míg a 70 százalékos küszöbérték viszonylag stabil maradt az egész időszakban. Jelentős – és az 50, illetve a 60 százalékos küszöb esetében megfigyelt – trenddel ellentétes irányú elmozdulás történt a medián 40 százaléka alatt élő népesség arányában, amely a 2010-es 2 százalékról 2020-ra 6,7 százalékra emelkedett. Elmondhatjuk tehát, hogy a fellendülés időszakában a jövedelemeloszlás alján a jövedelmek feltorlódtak a mediánjövedelem 60 és 70 százaléka közötti sávba. Ennek eredményeként, a 40 és 60 százalékos küszöb alkalmazása mellett szegénynek tekintett népesség aránya közötti különbség a felére csökkent, míg a mediánjövedelem 40 százalékánál kevesebb jövedelemből élők aránya nőtt, akárcsak azoké, akiknek jövedelme a medián 60 és 70 százaléka közötti sávba esett.

Ezek az adatok arra utalnak, hogy a mediánjövedelem növekedéséhez a 60 százalékos szegénységi küszöb körül élők jövedelmeinek emelkedése is hozzájárult, miközben a jövedelemeloszlás legalján lévők jövedelmének változása nem tudta követni ezt a trendet. 2013-ig a négy küszöb használata melletti sze-

⁴ A munkaintenzitás a háztartás tényleges és potenciális munkakínálatának aránya. A munkaintenzitás kiszámítása során az aktív korú háztartástagok által a felvételt megelőző évben a munkaerőpiacon foglalkoztatottként eltöltött hónapok számát a háztartástagok által potenciálisan ledolgozható hónapok számához viszonyítjuk. Értéke 0, ha a megelőző egyetlen aktív korú háztartástag sem dolgozott egyetlen hónapot sem, és 1 akkor, ha minden aktív korú háztartástag teljes munkaidőben 12 hónapot dolgozott. Alacsony vagy nagyon alacsony munkaintenzitásúnak tekintjük azokat a háztartásokat, ahol a mutató értéke nem éri el a 0,2-t.

gényeségi rés arányainak trendjei eléggé hasonlóan alakulnak. Ezt követően viszont a mediánjövedelem 70 százalékában megállapított küszöb szerinti rés aránya csökkent, míg a másik három küszöb szerinti – némi- leg eltérő pályán, de – növekedést mutat. Utóbbiak közül mindenekelőtt az 50 százalékos, de különösen a 60 százalékos küszöbök szerinti folyamatok tűnnek egyértelműnek. A szegénységben élők jövedelme tehát egyre inkább távolodott a szegénységi küszöb értékétől, egyre nagyobb erőfeszítés, egyre jelentősebb élethelyzet-változás szükséges a szegénységből való kikerüléshez (Gábos–Tátrai, 2022).

4.3.3. ábra: A szegénységi ráta alakulása Magyarországon különböző küszöbértékek mellett, 2005–2020 (százalék)

Forrás: Saját számítások az EU-SILC 2021-2 (2021.11.30.) alapján.

A csoportspecifikus szegénységi ráták és a szegénységben élők társadalmi-demográfiai jellemzők szerinti összetételének vizsgálata részben megerősíti azt a feltételezést, hogy a növekvő mélyszegénység összefüggésben van a munkaerőpiaci fellendülésből kimaradók helyzetének romlásával. A nagyon alacsony munkaintenzitású és az iskolázatlan háztartásfővel rendelkező háztartásokban, továbbá a falvakban és az anyagilag súlyos deprivációban élők körében az átlagosnál és a többi szegénységi küszöb esetében megfigyeltnél is nagyobb mértékben emelkedett a medi-

ánjövedelem 40 százalékánál szegényebbek aránya. Ennek ellenére, a javuló foglalkoztatottságnak és a reáljövedelmek emelkedésével egyidejűleg csökkenő deprivációnak köszönhetően ezeknek a csoportoknak az aránya – esetenként jelentősen – csökkent a szegények körében, miközben a korábban alacsony szegénységi kockázatúaké (például a nagyon magas munkaintenzitású vagy idős háztartásban élők, diplomásoké, fővárosiaké) növekedett.

Összefoglalás

Elemzésünk a magyarországi szegénység összetett dinamikáját mutatja be 2005 és 2020 között. Az elmúlt két évtized során a magyarországi szegénység – eltérő megközelítések szerinti mutatók alapján – 2012–2013-ban, a pénzügyi és gazdasági válság idején érte el a csúcspontját, de 2020-ig, vagyis a koronavírus-járvány, az inflációs környezet romlása és Oroszország Ukrajna elleni háborúja időszakig javuló tendenciát mutatott (KSH, 2021). A relatív jövedelmi szegénységi ráta esetében – az általános javuló trend mellett – a leggyakrabban alkalmazottól (az éves ekvivalens háztartási jövedelem 60 százaléka) eltérő küszöbök használata ennél összetettebb képet mutat, mind a szegénység mértéke, mind a szegénység mélysége tekintetében. A jövedelmek ebben az időszakban egyre inkább feltorlódtak a mediánjövedelem 60 és 70 százaléka közötti sávban, miközben a szegénységben élők egyre távolabb kerülnek a sáv alsó határától. Ezzel párhuzamosan, a magyar társadalomban növekedett a mélyszegénységben élők (tehát az ekvivalens mediánjövedelem 40 százalékánál kevesebb jövedelemmel rendelkezők) aránya. Ugyanakkor, valamelyest bizonytalanok vagyunk abban, hogy becsléseink egy része összefüggésben állhat-e a mikroada- tokhoz kapcsolódó problémákkal (lásd még Huszár, 2022). Az eredmények között egyes években vannak például kiugró, a trendtől jelentősen eltérő értékek, de az eredmények interpretálása során óvatosságra int a csoportszintű becslések 2015-öt követő jelentős ingadozása is.

Hivatkozások

- BRANYICZKI RÉKA–GÁBOS ANDRÁS (2019): Poverty dynamics during the economic crisis in Hungary. Megjelent: *Tóth István György* (szerk.): Hungarian Social Report, 2019. Társadalmi Monitor, Budapest, 177–195. o.
- GÁBOS ANDRÁS–SZIVÓS PÉTER–TÁTRAI ANNAMÁRIA (2015): [Jövedelmi szegénység és társadalmi kirekesztettség jellemzői Magyarországon](#). Megjelent: *Szivós Péter–Tóth István György* (szerk.): Jól nézünk ki (...?!). Háztartások helyzete a válság után. Társadalmi Monitor Jelentések, 2014. Társadalmi Monitor, Budapest, 44–71. o.
- GÁBOS ANDRÁS–TÁTRAI ANNAMÁRIA (2022): A jövedelmi szegénység kiterjedtsége és mélysége 2005 és 2020 között – eltérő küszöbértékek mentén. Megjelent: *Kolosi Tamás–Szelényi Iván–Tóth István György* (szerk.): Társadalmi Riport 2022, Társadalmi Monitor, Budapest, 243–260. o.
- GÁBOS ANDRÁS–TOMKA ZSÓFIA (2022): [Developments in minimum income benefits levels in Europe](#). Euroship Working Paper, No. 11. Oslo Metropolitan University.
- GÁBOS ANDRÁS–TOMKA ZSÓFIA–TÓTH ISTVÁN GYÖRGY (2022): [Diversity and change in citizenship: mapping poverty in Europe](#). Euroship Working Paper, No. 2. Oslo Metropolitan University.
- GÁBOS ANDRÁS–TÓTH ISTVÁN GYÖRGY (2017): Recession, Recovery, and Regime Change: Effects on Child Poverty. Megjelent: *Cantillon, B.–Chzhen, Y.–Handa, S.–Nolan, B.* (szerk.): Children of Austerity: Impact of the Great Recession on Child Poverty in Rich Countries. Oxford University Press, Oxford, 118–145. o.
- GUIO, A.-C.–GORDON, D.–NAJERA, H.–POMATI, M. (2017): [Revising the EU material deprivation variables – 2017 edition](#). Publications Office of the European Union.
- HUSZÁR ÁKOS (2022): [Osztályszerkezet és jövedelemeloszlás Magyarországon 1982 és 2019 között](#). Megjelent: *Kolosi Tamás–Szelényi Iván–Tóth István György* (szerk.): Társadalmi riport 2022. Társadalmi Monitor, Budapest, 159–173. o.
- KSH (2021): [Háztartások életszínvonala, 2020. Jövedelmi helyzet](#). Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.

K4.2. Jövedelmi szegénység a közfoglalkoztatottak körében*

GÁBOS ANDRÁS & CLAUDIA COLOMBAROLLI

A 2010-es évek meghatározó hazai aktív munkaerőpiaci programjának nemzetközi összefüggéseivel, foglalkoztatási hatásaival és a programokban részt vevők összetételével (például *Csoba, 2010, Fazekas–Varga, 2014, Szabó, 2022*), illetve politikai gazdaságtani vetületével (*Szombati, 2018*) már foglalkozott a hazai szakirodalom, de keveset tudunk a programoknak a résztvevők és háztartásaik relatív jövedelmi helyzetére gyakorolt hatásáról. Kutatásunkban azt feltételeztük, hogy a közmunkások az alacsony bérek miatt nagyobb mértékben vannak kitéve a jövedelmi szegénység kockázatának, mint más munkavállalók. Ugyanakkor jobb hely-

zetben vannak, mint a tartósan munkanélküliek, mivel béreik az adó-visszatérítésekkel együtt magasabbak, mint az aktív korúak számára elérhető szociális segély. Továbbá, várakozásaink szerint, ez a kockázat kisebb, ha a közmunkás a második jövedelemmel rendelkező személy a háztartásban.

Az elemzés az Eurostat által koordinált és harmonizált, a nemzeti statisztikai hivatalok által lebonyolított, az Európai Unió jövedelmi és életkörülményekre (*European Union Statistics on Income and Living Conditions, EU–SILC*) vonatkozó adatgyűjtés 2014 és 2019 közötti,¹ a magyarországi HKÉF² adatállományából származó változókkal kibővített verziójának használatával készült. A KSH 2014 óta gyűjt adatokat a közmunka-programokban való részvételről az önbevalláson alapuló munkaerőpiaci státusra vonatkozó kérdés keretében. Az alábbiakban leíró statisztikákat mutatunk be. Az általunk használt fontosabb mutatók meghatározását a *K4.2.1. ábra* alatti megjegyzésekben tüntettük fel.

* A keretes írás a *Colombarolli–Gábos* (2023) tanulmány alapján készült. A kutatást az NKFIH OTKA K 132883. számú projekt keretében végeztük el.

¹ Az írásban feltüntetett évszámok – az Eurostat protokolljának megfelelően – az adatfelvétel évét jelölik, a jövedelmi adatok referenciaidőszaka viszont minden esetben az azt megelőző év. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) kiadványai ez utóbbi tüntetik fel.

² A KSH által lebonyolított háztartások költségvetési és életkörülmények felvétel (HKÉF).